

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія з педагогічної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

«___» _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

І НАВЧАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ГРАМОТИ

для студентів

спеціальності

012 Дошкільна освіта

освітньо-професійної програми

Дошкільна освіта

освітньо-професійного ступеня

фаховий молодший бакалавр

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1190
С.І.І.
(підпис) (прізвище, ініціали)
«___» _____ 20 23 р.

Київ-2023

Розробник:

Сопова Дана Олегівна, викладач циклової комісії з педагогічної освіти Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Сопова Дана Олегівна, викладач циклової комісії з педагогічної освіти Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з педагогічної освіти

Протокол від 31 серпня 2022 р. № 1

Голова циклової комісії АД Альона ДОЦЕНКО

Робочу програму перевірено
1 вересня 2022 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи
Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора з навчальної роботи Яніна Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 2022/2024 н.р. (Доценко АД), «30» серпня 2023 р., протокол № 1

на 20__/20__ н.р. (____), «__» ____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (____), «__» ____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (____), «__» ____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формою навчання	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/ годин	4/120	
Курс	2	3
Семестр	4	5
Кількість змістових модулів з розподілом	2	2
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	28	28
Модульний контроль	4	4
Підготовка і складання підсумкового контролю	15	15
Самостійна робота	13	13
Форма семестрового контролю		Іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: надання студентам знань про форми і засоби, прийоми та методи навчання дітей рідної мови, специфіку педагогічної діяльності, спрямовану на формування мовленнєвих навичок у дітей, розкриття закономірностей розвитку мовлення дітей на різних вікових етапах.

Завдання курсу: дисципліна спрямована на досягнення таких якостей випускника, які сприятимуть успішному проведенню різних форм роботи з дітьми в закладі

дошкільної освіти з метою розвитку мовлення та формування навичок мовленнєвого спілкування, а саме:

- здатність використовувати знання з методики розвитку мовлення та навчання елементів грамоти в педагогічній діяльності;
- здатність складати мовні зразки, плани-конспекти різних форм роботи з дітьми раннього і передшкільного віку;
- здатність моделювати ситуації проведення різних форм роботи з дітьми;
- уміння встановлювати правильні взаємини з вихованцями, які сприяли б найбільш ефективному вирішенню завдань навчання і виховання, володіти прийомами професійного спілкування з колегами;
- обізнаність із передовими методиками виховання у навчально-виховному процесі в закладах дошкільної освіти;
- уміння використовувати засоби розвитку мовлення та інтелектуальних здібностей дітей з особливими освітніми потребами.

Дисципліна «Методика розвитку мовлення і навчання елементів грамоти» як обов'язковий компонент освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними, фаховими та предметними компетентностями.

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
Загальні компетентності		
ЗК-1	Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання.	Модуль 1: 2, 3, 5. Модуль 2: 4, 5, 6
ЗК-2	Здатність до пошуку, оброблення, аналізу, систематизації й узагальнення інформації з різних джерел та формулювання логічних висновків.	Модуль 3: 1, 2, 5 Модуль 4: 5, 6
ЗК-3	Здатність спілкуватися державною на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації.	Модуль 1: 3, 4 Модуль 2: 1, 4, 5
Фахові компетентності		
ФК-1	Здатність до розвитку у дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).	Модуль 3: 1-5 Модуль 4: 2-6
ФК-3	Здатність до формування у дітей раннього та дошкільного віку первинних уявлень про предметне,	Модуль 1: 4, 5

	природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості (Я-концепції) дитини та усвідомлення власного місця у довкіллі.	Модуль 2: 2, 3
ФК-4	Здатність до розвитку у дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками та дорослими.	Модуль 3: 2, 3 Модуль 4: 1, 3
ФК-5	Здатність до навчання дітей раннього і дошкільного віку державної мови.	Модуль 1: 2, 3 Модуль 2: 4, 6
ФК-11	Здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку досвіду самостійної творчої діяльності у різних видах мистецтва (образотворче, музичне, театральне).	Модуль 3: 3, 5 Модуль 4: 2, 3, 4, 6
ФК-14	Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивними видами діяльності (образотворча, музична, театральна).	Модуль 1: 3,4,5 Модуль 2: 1, 3, 5

Предметні компетентності

	Здатність доцільно використовувати засоби, форми навчання мови, методи і прийоми задля вирішення освітніх завдань в роботі з дітьми різних вікових груп.	Модуль 4: 3, 4
	Здатність добирати зміст знань про мову, враховувати вікові, індивідуально - психологічні особливості дітей, їх інтереси, потреби, нахили.	Модуль 1: 4, 5 Модуль 2: 1, 3, 5, 6
	Здатність визначати зміст мовленнєвого розвитку дітей раннього та дошкільного віку керуючись нормативно-правовою та науково-методичною базою.	Модуль 3: 3, 4, 5 Модуль 4: 1, 3, 5
	Здатність створювати розвивальне мовленнєве середовище в груповому приміщенні та на ділянці сучасного закладу дошкільної освіти	Модуль 1: 3, 5 Модуль 2: 1, 3, 4, 6
	Здатність комплексно застосовувати мовні та немовні засоби з метою комунікації, спілкування в конкретних ситуаціях, проявляти ініціативність у спілкуванні.	Модуль 3: 2, 3 Модуль 4: 5, 6

	Здатність планувати роботу з формування мовленнєвої компетенції дитини на день, тиждень, місяць, рік.	Модуль 1: 2, 3 Модуль 2: 1, 3
	Здатність творчо використовувати педагогічні технології.	Модуль 3: 4, 5 Модуль 4: 2, 3
	Здатність обирати та виготовляти дидактичний матеріал (наочний та словесний) для формування у дітей знань про мову, мовленнєвих вмінь, навичок; описувати методику його використання	Модуль 1: 1-5 Модуль 2: 2-6

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

- розуміти, описувати і аналізувати явища розвитку, навчання і виховання дітей раннього та дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять і категорій; розумітимуть природу і знатимуть вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку в нормі, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими потребами (ПРН-2);
- встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами; організовуватиме роботу з батьками та іншими суб'єктами освітнього процесу (ПРН-5);
- будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу; здійснюватимуть управління його якістю; володіти вміннями, необхідними для реалізації Базового компонента дошкільної освіти в Україні та чинних освітніх програм; визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти (ПРН-7);
- здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і міжособистісне спілкування з дітьми раннього та дошкільного віку (ПРН-10);
- планувати освітній процес у закладах дошкільної освіти; розробляти плани та конспекти різних форм освітньої діяльності дітей раннього та дошкільного віку з урахуванням вікових особливостей та індивідуальних відмінностей (ПРН-15);
- демонструвати навички письмової та усної комунікації державною мовою (ПРН-20);
- знати історію розвитку методики як наукової дисципліни в Україні та світі;
- уміти користуватися методичною літературою;
- знати загальні основи методики розвитку мовлення та навчання елементів грамоти;
- вміти використовувати специфічні для професії вихователя знання та уміння;

- знати особливості побудови педагогічного процесу навчання рідної мови, а також конкретні засоби мовленнєвого розвитку дітей.
- використовувати інформаційні технології для вирішення практичних завдань у галузі професійно-педагогічної діяльності;
- розв'язувати дидактичні завдання, педагогічні ситуації, для вибору засобів взаємодії з дітьми передшкільного віку;
- користуватися базовими інваріантними психолого-педагогічними знаннями й уміннями, обумовленими успішністю вирішення широкого кола інклюзивних завдань в методиці розвитку мовлення та навчанні елементів грамоти.

Тема 1. Теоретичні засади формування художньо-мовленнєвої діяльності дітей.	4	2				2
Тема 2. Куточок книги в ЗДО.	2	2				
Тема 3. Види театру, літературні ранки, розваги в роботі з дітьми дошкільного віку.	4	2				2
Тема 4. Робота з формування досвіду творчої діяльності в розвитку мовленнєвих здібностей дітей.	4		2			2
Тема 5. Спільна робота закладу дошкільної освіти та сім'ї з розвитку мови та навчання грамоти.	2		2			
Тема 6. Планування та облік роботи з розвитку мовлення і навчання грамоти.	2			2		
Тема 7. Зміст, завдання та значення навчання грамоти дітей передшкільного віку.	2			2		
Тема 8. Прийоми навчання читання.	2			2		
Модульний контроль	2				2	
Разом за змістовим модулем 3.	24	6	4	6	2	6
Змістовий модуль 4. Теорія і методика розвитку мовлення дітей у ранньому віці в навчально-мовленнєвій та художньо-мовленнєвій діяльності						
Тема 1. Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства. Індивідуальні особливості дітей в мовленнєвій діяльності	4	2				2
Тема 2. Розвиток мовлення у дітей першого та другого року життя	2	2				
Тема 3. Розвиток мовлення у дітей третього року життя.	5	2				3
Тема 4. Методика розвитку зв'язного мовлення у дітей раннього віку.	4		2			2
Тема 5. Методика роботи з поетичними творами в ЗДО.	2			2		
Тема 6. Ярмарок художніх творів для малят	2			2		
Модульний контроль	2				2	
Разом за змістовим модулем 4.	21	6	2	4	2	7
Разом за 2 семестр.	45	12	6	10	4	13
Підготовка і складання підсумкового контролю	30					
Усього годин	120	26	14	16	8	26

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні основи методики розвитку мовлення

Тема 1. Особливості і завдання формування комунікативно-мовленнєвих умінь і навичок.

Предмет та завдання курсу. Філософські, природничі, психологічні та лінгводидактичні основи методики розвитку мовлення. Закономірності та принципи навчання дітей рідної мови. Є.І. Тихеева – основоположник методики розвитку мовлення дітей передшкільного віку. Внесок В.О. Сухомлинського в розвиток ідей методики навчання дітей рідного мовлення. Необхідність та значення спілкування матері з ще ненародженою дитиною. Становлення засобів спілкування (вербальних, невербальних) у дітей від народження до 6-7 років. Особливості розвитку фонетичних засобів мовлення: мовне дихання, фонетичний слух, артикуляція, звуковимова, сила голосу, темп, дикція, виразність. Закономірності становлення слова у дітей. Формування граматичних умінь та навичок дітей передшкільного віку. Особливості формування зв'язного мовлення у дітей передшкільного віку. Система завдань розвитку комунікативно-мовленнєвих навичок дітей передшкільного віку. Кінезіологія як засіб розвитку мовлення та інтелектуальних здібностей дітей з особливими освітніми потребами в закладі дошкільної освіти.

Основні поняття теми: лінгводидактичні основи, пренатальна педагогіка, вербальні засоби спілкування, невербальні засоби спілкування, інклюзія.

Практичне заняття 1. Особливості формування комунікативно-мовленнєвих умінь і навичок дітей передшкільного віку.

Основна література: 2, 3, 4. *Додаткова література:* 1, 3, 4.

Тема 2. Форми роботи з розвитку мовлення в закладі дошкільної освіти.

Форми роботи з розвитку мовлення і формування процесу спілкування у дітей передшкільного віку. Заняття як основна форма навчання дітей рідної мови. Види занять, особливості, вимоги до них. Особливості проведення занять в різних вікових групах закладу дошкільної освіти. Корекційно-розвивальні заняття у вирішенні інклюзивних завдань закладу дошкільної освіти.

Основні поняття теми: процес спілкування, заклад дошкільної освіти, заняття, повсякденне життя, інклюзія, інтеграція.

Основна література: 2, 3, 4. *Додаткова література:* 2, 3, 5.

Тема 3. Методи і прийоми формування мовленнєвого спілкування дітей передшкільного віку.

Загальна характеристика методів формування мовленнєвого спілкування дітей. Методи ознайомлення з новим соціальним досвідом і лексичним матеріалом. Прийоми розвитку мовленнєвого спілкування у дітей. Умови успішного розвитку мовленнєвого спілкування дітей. Інклюзія як форма навчання і виховання дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

Основні поняття теми: методи навчання, наочні методи, словесні методи, практичні методи, екскурсії-огляди, інклюзія, інтеграція, діти з тяжкими порушеннями мовлення.

Семінар 1. Методи і прийоми розвитку мовлення у дітей дошкільного віку.

Основна література: 2, 3, 4. *Додаткова література:* 1, 3, 7, 9.

Тема 4. Методика розвитку словника.

Особливості засвоєння слова в дошкільному віці. Завдання і зміст словникової роботи з дітьми дошкільного віку. Принципи словникової роботи. Методи і прийоми словникової роботи з дітьми. Розвиток словника дітей в різних видах діяльності.

Основні поняття теми: словник, активний, пасивний, принципи словникової роботи, безпосередні та опосередковані методи ознайомлення з навколишнім у словниковій роботі.

Семінар 2. Загальні особливості мовлення дітей передшкільного віку.

Практичне заняття 2. Особливості проведення занять в різних вікових групах.

Основна література: 2, 3, 4. *Додаткова література:* 7, 8, 9, 13, 22.

Змістовий модуль 2. Робота з ознайомлення дітей з новим соціальним досвідом і лексичним матеріалом

Тема 1. Методика роботи з дидактичними картинами.

Картина як ефективний засіб розвитку зв'язного мовлення дітей передшкільного віку. Значення розглядання картини для дітей передшкільного віку. Особливості сприймання картин. Методика навчання дітей розповіданню за картинами в різних вікових групах. Складання розповіді за картиною.

Основні поняття теми: дидактична картина, зв'язне мовлення, розповідання за картиною, розумова діяльність.

Основна література: 2, 3, 4. *Додаткова література:* 18, 19, 20, 25.

Тема 2. Ознайомлення дітей з правилами дорожнього руху і пожежної безпеки.

Методика ознайомлення дітей з правилами дорожнього руху в різних вікових групах. Дидактичні ігри для ознайомлення з правилами дорожнього руху. Методика ознайомлення дітей з правилами пожежної безпеки в різних вікових групах. Роз'яснювальна робота по дотриманню правил пожежної безпеки. Знайомство з ознаками пожежі та засобами гасіння, ознайомлення з професією пожежника, з правилами поведінки під час виникнення пожежі.

Основні поняття теми: правила дорожнього руху, пожежна безпека, дидактичні ігри, правила поведінки.

Основна література: 2, 3, 4. *Додаткова література:* 18, 19, 20, 25.

Тема 3. Методика художнього читання і розповідання.

Значення художньої літератури для виховання дітей. Завдання та зміст роботи ЗДО по ознайомленню з художньою літературою. Принципи добору літературних творів для читання та розповідання дітям. Форми роботи з книгою в ЗДО. Методика читання художніх творів на заняттях. Специфіка занять з художньої літератури, їх структура, методичні прийоми роботи. Підготовка вихователя до занять. Види бесід після художнього читання. Прийоми ознайомлення дітей з жанрами, композицією, засобами художньої виразності твору, дитячою книгою, її структурою. Складання і аналіз планів-конспектів занять (читання і розповідання дітям творів художньої літератури, вивчення

віршованих творів напам'ять з дітьми дошкільного віку.) Моделювання ситуацій, проведення елементів занять.

Основні поняття теми: художня література, бесіда, жанр, композиція, дитяча книга.

Семінар 3. Методика виховання звукової культури мовлення.

Практичне заняття 3. Методика формування граматичної будови мови.

Семінар 4. Робота з формування умінь і навичок мовленнєвого спілкування.

Основна література: 1, 2, 3, 4. *Додаткова література:* 15, 16, 17, 18, 19.

Змістовий модуль 3. Робота з формування досвіду творчої діяльності в розвитку мовленнєвих здібностей дітей і навчання грамоти.

Тема 1. Теоретичні засади формування художньо-мовленнєвої діяльності дітей.

Види і тематика творчих розповідей. Навчання дітей складанню творчих розповідей на наочній основі. Методика навчання дітей складанню творчих розповідей на словесній основі. Складання та аналіз планів-конспектів спеціальних занять із навчання дітей словесних розповідей (із власного досвіду, творчого розповідання, переказування), їх аналіз. Моделювання ситуацій проведення елементів занять. Складання студентами текстів, ситуацій, розповідей, їх аналіз.

Основні поняття теми: творчі розповіді, художньо-мовленнєва діяльність дітей, наочність, словесні розповіді.

Основна література: 2, 3, 4. *Додаткова література:* 9, 8, 16, 22, 25.

Тема 2. Куточок книги в закладі дошкільної освіти.

Вимоги до куточку книги, його організація в різних вікових групах закладу дошкільної освіти. Методика роботи вихователя з дітьми в куточку книги. Інсценування за змістом добре відомих творів художньої літератури. Види театру, літературні ранки розваги в роботі з дітьми дошкільного віку. Виготовлення проспектів та ескізів обладнання куточка книги в дитячому садку. Добір книг для дитячої бібліотеки. Обговорення передового досвіду роботи вихователів. Робота з методичною літературою.

Основні поняття теми: куточок книги, художня література, методична література, літературні ранки.

Тема 3. Види театру, літературні ранки, розваги в роботі з дітьми передшкільного віку.

Складання та аналіз вікторин, літературних ранків (вечорів), розваг з дітьми передшкільного віку. Перегляд відеофільмів з літературними ранками, розвагами, які проводяться в дошкільних закладах освіти. Складання студентами сценаріїв розваг, вікторин, літературних ранків, їх аналіз. Моделювання ситуацій з проведення розваг, літературних вікторин, ранків (вечорів), за складеними сценаріями.

Основні поняття теми: театр, літературний ранок, розваги, вікторини, сценарій.

Семінар 5. Робота з формування досвіду творчої діяльності в розвитку мовленнєвих здібностей дітей.

Семінар 6. Спільна робота закладу дошкільної освіти та сім'ї з розвитку мови та навчання грамоти.

Практичне заняття 4. Планування та облік роботи з розвитку мовлення і навчання грамоти.

Практичне заняття 5. Зміст, завдання та значення навчання грамоти дітей передшкільного віку.

Практичне заняття 6. Прийоми навчання читання.

Основна література: 2, 3, 4. *Додаткова література:* 6, 8, 15, 16, 20, 22.

Змістовий модуль 4. Теорія і методика розвитку мовлення дітей у ранньому віці в навчально-мовленнєвій та художньо-мовленнєвій діяльності

Тема 1. Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства. Індивідуальні особливості дітей в мовленнєвій діяльності.

Зміст і завдання розвитку мовлення дітей раннього віку. Необхідність спілкування з дитиною. Методи та прийоми роботи з розвитку мовлення малят. Прийоми організації індивідуальних і групових ігор-занять. Використання картинки й художньої літератури в роботі з дітьми 1-го року життя. Особливості розвитку мовлення дітей другого року життя. Розвиток мовлення на другому році життя. Характеристика розвитку мовлення дітей раннього віку, їх індивідуальні особливості. Завдання, засоби, форми роботи з розвитку мовлення дітей раннього віку. Індивідуальні особливості дітей в мовленнєвій діяльності. *Основні поняття теми:* розуміння мовлення, усвідомлені слова, індивідуальні особливості тощо.

Основна література: 2, 3, 4. *Додаткова література:* 8, 9, 15, 16.

Тема 2. Розвиток мовлення у дітей першого та другого року життя

Необхідність свідомого батьківства, спілкування майбутніх батьків у перинатальному періоді. Значення мови в розвитку дітей раннього віку. Необхідність цілеспрямованого керівництва розвитком мовлення дітей з боку дорослих. Становлення мовленнєвої діяльності на першому році життя. Особливості підготовчого періоду; розвиток голосових реакцій, наслідування звуків мови і слів. Розвиток розуміння мовлення оточуючих, поява у дитини перших усвідомлених слів. Зміст і завдання розвитку мовлення дітей першого року життя. Необхідність спілкування з дитиною. Методи та прийоми роботи з розвитку мовлення малят. Прийоми організації індивідуальних і групових ігор-занять. Використання картинки й художньої літератури в роботі з дітьми 1-го року життя. Особливості розвитку мовлення дітей другого року життя. Розвиток мовлення на другому році життя. Характеристика розвитку мовлення дітей другого року життя. Завдання розвитку мовлення дітей 2-го року життя. Форми роботи з розвитку мовлення дітей другого року життя. Методика проведення занять, їх види. Прийоми навчання.

Основні поняття теми: передумови мовного розвитку: голосові реакції; підготовчий період: слухове, зорове зосередження; крик, гукання, гулення, белькіт, наслідування; розуміння мовлення, усвідомлені слова, ігри-заняття, дидактичні ігри, розігрування утішок, розповіді-бесіди, інсценовані покази.

Основна література: 2, 3, 4. *Додаткова література:* 6, 8, 15, 16, 20, 22.

Тема 3. Розвиток мовлення у дітей третього року життя.

Базисна характеристика розвитку мовлення дітей третього року життя. Спілкування як важлива умова розвитку активного мовлення дітей. Огляд перших педагогічних праць з

проблем розвитку мовлення і навчання дітей мови. Погляди Я.А. Коменського на навчання дітей рідною мовою. І. Срезневський та його книга «Про вивчення рідної мови взагалі та особливо в дитячому віці». Зміст, завдання, форми, методи та прийоми роботи розвитку мовлення у дітей третього року життя. Використання картинки й художньої літератури в роботі з дітьми третього року життя. Розвиток мовлення дітей раннього віку в сім'ї.

Основні поняття теми: зміст завдання, звуковимова, фонематичний слух, наслідування; розуміння мовлення, усвідомлені слова, ігри-заняття, спостереження, екскурсії-огляди, дидактичні ігри, розігрування утішок, розповіді-бесіди, інсценовані покази.

Семінар 7. Методика розвитку зв'язного мовлення у дітей раннього віку.

Практичне заняття 7. Методика роботи з поетичними творами в ЗДО.

Практичне заняття 8. Ярмарок художніх творів для малят.

Основна література: 2, 3, 4. *Додаткова література:* 8, 9, 15, 16.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів за I та II модуль (профільна дисципліна)

Рівні навчальних досягнень	Бал	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
Початковий	1	Студент може розрізняти об'єкт вивчення і відтворити деякі його елементи.
	2	Студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, виявляє здатність елементарно викласти думку.
	3	Студент відтворює менше половини навчального матеріалу; з допомогою викладача виконує елементарні завдання.
Середній	4	Студент знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснення викладача, повторити за зразком певну операцію, дію.
	5	Студент розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило.
	6	Студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його правильна, але недостатньо осмислена. З допомогою викладача здатний аналізувати, порівнювати, узагальнювати та робити висновки. Вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком.
Достатній	7	Студент правильно, логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, частково контролює власні дії.
	8	Знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, вміє аналізувати, застосовувати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній

		аргументації.
Високий	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях. Самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми. Визначає програму особистої пізнавальної діяльності; самостійно оцінює
	12	Студент має систематичні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляти власне ставлення до неї.

6.2. Система оцінювання навчальних досягнень студентів за III та IV модуль (підготовка фахового молодшого бакалавра)

Вид діяльності студента	максимальна кількість балів за одиницю	Модуль III		Модуль IV	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	3	3
Відвідування семінарів	1	2	2	1	1
Відвідування практичних занять	1	3	3	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	1	10
Робота на практичному занятті	10	3	30	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15
Виконання модульної контрольної	25	1	25	1	25

ої роботи					
Разом	-	98	-	76	
Максимальна кількість балів: 174					
Розрахунок коефіцієнта: 2,9					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Тема і завдання	Кількість годин	Бали
1.	Тема 1. Форми роботи з розвитку мовлення в закладі дошкільної освіти. Опрацювати наступні питання: 1. Закономірності розвитку і навчання дітей рідної мови; 2. Принципи навчання дітей рідної мови. 3. Інтеграція та адаптація дітей з порушеннями мовлення в закладі дошкільної освіти. Головний принцип інклюзії.	2	5
2.	Тема 2. Методи і прийоми формування мовленнєвого спілкування дітей передшкільного віку. Опрацювати наступні питання: 1. Наочне навчання, реалізація положень К. Д. Ушинського на сучасному етапі. 2. Є. І. Тихєєва - засновник сучасної методики розвитку мовлення дітей передшкільного віку. 3. Законспектувати праці видатного педагога Я. А. Коменського «Материнська школа» та «Видимий світ у малюнках».	2	5
3.	Тема 3. Методика розвитку словника. Опрацювати наступні питання: 1. Сучасні дослідження методики розвитку словника дітей передшкільного віку. 2. Розвиток мовленнєвотворчої діяльності дітей передшкільного віку (дослідження Гавриш Н. В.). 3. Опрацювати книгу К. Чуковського «Від 2 до 5». Виписати приклади дитячого словотворення	2	5
4.	Тема 4. Ознайомлення дітей з правилами дорожнього руху і пожежної безпеки. Опрацювати наступні питання: 1. Форми навчання дітей рідної мови. 2. Кінезіологія як засіб розвитку мовлення дітей з особливими освітніми потребами.	2	5
5.	Тема 5. Методика художнього читання і розповідання. Проаналізувати програми виховання і навчання дітей передшкільного віку «Розвиток українського мовлення у дошкільників», «Дитина», Базовий компонент дошкільної освіти, «Дитина в дошкільні роки», Базова програма розвитку дитини передшкільного віку «Я у Світі», «Мовленнєвий компонент дошкільної освіти» з метою виявлення наявності в них завдань щодо розвитку формування навичок діалогічного мовлення.	3	5
6.	Тема 6. Методика виховання звукової культури мовлення. Опрацювати наступні питання: 1. Ознайомлення з творами художньої літератури у дошкільному закладі освіти. 2. Художня література як засіб навчання дітей рідної мови. 3. Прийоми роботи з казкою та малими формами контролю.	2	5
7.	Тема 7. Теоретичні засади формування художньо-мовленнєвої діяльності дітей. Опрацювати наступне питання: Значення засвоєння граматичної будови мови для загального та мовленнєвого розвитку дитини.	2	5

8.	Тема 8. Види театру, літературні ранки, розваги в роботі з дітьми дошкільного віку. Опрацювати наступні питання: 1. Особливості розвитку словника дітей на різних вікових етапах. 2. Виписати типові помилки звуковимови дітей.	2	5
9.	Тема 9. Робота з формування досвіду творчої діяльності в розвитку мовленнєвих здібностей дітей. Опрацювати наступні питання: 1. Види та класифікація театрів, значення їх у вихованні дітей 2. Навчання дітей грамоти. Методика М. Зайцева.	2	5
10.	Тема 10. Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства. Індивідуальні особливості дітей в мовленнєвій діяльності. Опрацювати наступні питання: 1. Навчання дітей розповіді за картиною. Сучасні дослідження Н. В. Гавриш. 2. Навчання дітей передшкільного віку розповіді за ілюстраціями. (дослідження Білан О. І.)	2	5
11.	Тема 11. Розвиток мовлення у дітей третього року життя. Опрацювати наступні питання: 1. Методика проведення занять з навчання дітей старшого передшкільного віку творчому розповіданню. 2. Структурні компоненти заняття та методичні прийоми формування умінь творчого розповідання.	3	5
12.	Тема 12. Методика розвитку зв'язного мовлення у дітей раннього віку. Опрацювати наступне питання: 1. Мовленнєва готовність дітей до навчання в школі. Сучасні дослідження (Шиліна О. С.).	2	5
Разом		26	60

Самостійна робота студентів включає опрацювання даних питань та їх конспектування. Оцінювання за тему здійснюється за 5-бальною шкалою. При оцінюванні студента за тему враховується опрацювання ним усіх питань з даної теми.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Бали	Загальні критерії, за якими оцінюються навчальні досягнення студентів
1	Студент не виявляє розуміння матеріалу, має розрізнені знання, допускає грубі помилки, обсяг виконаного завдання менше 25 %.
2	Студент має фрагментарні знання при незначному загальному обсязі, менше половини навчального матеріалу, за відсутності сформованих умінь та навичок; під час написання самостійної роботи припускається суттєвих помилок.
3	Студент ілюструє означення лінгвістичних понять, формулювань правил та ілюстрування їх власними прикладами; самостійно розв'язує завдання обов'язкового рівня з достатнім поясненням.
4	При вивченні теми показано розуміння практичних завдань, наявні окремі несуттєві помилки у виконанні самостійної роботи. Студент володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням; частково аргументує матеріал й розв'язування завдань.
5	При вивченні теми показано осмислене розуміння теоретичних і практичних положень, матеріал викладається чітко, логічно, грамотно. Знання, вміння й навички студента повністю відповідають вимогам програми, зокрема: студент: усвідомлює нові

	для нього лінгвістичні факти, ідеї, вміє доводити передбачені програмою теоретичні твердження з достатнім обґрунтуванням; під керівництвом викладача знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх; розв'язує завдання з повним поясненням і обґрунтуванням.
--	---

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль знань проводиться після вивчення модулю, що реалізується відповідними формами навчального процесу. Проміжний (модульний) контроль проводиться у передбачений графіком навчального процесу час. Студент має право на повторне здавання модульного контролю з метою підвищення рейтингу. Повторне здавання, як правило, проводиться протягом тижня після здавання модульного контролю за графіком навчального процесу.

Критерії оцінки виконання завдань модульної контрольної роботи

Оцінка за виконання підсумкового модульного контролю - 25 балів, тобто за кожне виконане завдання — 1 бал.

Рівень знань студентів визначається за такою шкалою:

- I – Початковий – до 7 балів
- II – Середній – з 8 до 13 балів
- III – Достатній – з 14 до 19 балів
- IV – Високий – з 20 до 25 балів

6.4.Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Форма проведення семестрового контролю – письмовий іспит (виконання тестових завдань різної складності, письмові відповіді на два теоретичні питання). Тривалість проведення іспиту – 2 академічні години. Максимальна кількість набраних балів – 40. Критерії оцінювання: виконання тестових завдань – 15 балів; виконання теоретичних завдань – 25 балів).

6.5. Орієнтований перелік питань для семестрового контролю

1. Визначте зміст та завдання методики розвитку мовлення та навчання елементів грамоти дітей дошкільного віку як наукової дисципліни.
2. Визначте філософські, природничі, психологічні та лінгводидактичні основи методики розвитку мовлення.
3. Обґрунтуйте та охарактеризуйте закономірності та принципи розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови.
4. Проаналізуйте специфіку проведення занять для дітей дошкільного віку з формування граматичної правильності мовлення.
5. Доведіть, що переказ літературних творів є одним з дієвих методів розвитку монологічного мовлення дітей старшого дошкільного віку.
6. Розкрийте сутність методики виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку.
7. Обґрунтуйте значення мови в розвитку дітей раннього віку та доведіть необхідність цілеспрямованого керівництва розвитком мовлення дітей з боку дорослих.

8. Визначте і охарактеризуйте методичні прийоми ознайомлення дітей зі складом та поділом слів на склади.
9. Розкрийте особливості формування монологічної компетентності у дітей дошкільного віку.
10. Назвіть форми роботи з розвитку мовлення в дошкільному навчальному закладі та розкрийте специфіку їх використання в різних вікових групах.
11. Класифікуйте види занять з розвитку мовлення та ознайомлення з навколишнім середовищем, визначте вимоги до них.
12. Обґрунтуйте особливості методики проведення бесід з дітьми старшого дошкільного віку.
13. Визначте особливості методики проведення занять з розвитку мовлення та ознайомлення з навколишнім середовищем в різних вікових групах дошкільного навчального закладу.
14. Доведіть необхідність використання технічних засобів навчання в практиці роботи дошкільного навчального закладу щодо мовленнєвого розвитку дітей.
15. З'ясуйте особливості формування граматичної правильності мовлення у дітей раннього віку.
16. Доведіть, що бесіда є одним із дієвих методів розвитку діалогічної компетентності дітей дошкільного віку.
17. Визначте зміст та завдання методики розвитку мовлення та навчання елементів грамоти дітей дошкільного віку як наукової дисципліни.
18. Розкрийте особливості методики навчання дітей розповіданню за дидактичними картинками.
19. Схарактеризуйте форми спілкування дитини з дорослим в ранньому віці.
20. Розкрийте особливості методики навчання дітей складанню творчих розповідей на наочній основі.
21. Доведіть, що спілкування є важливою умовою розвитку активного мовлення дітей дошкільного віку.
22. Визначте вимоги до куточка книги та особливості його організації в різних вікових групах дошкільного навчального закладу.
23. Розкрийте значення розглядання картини для розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку.
24. Проаналізуйте особливості методики розглядання дидактичних картин з дітьми старшого дошкільного віку.
25. Визначте особливості методики ознайомлення дітей з правилами дорожнього руху в різних вікових групах.
26. Охарактеризуйте особливості розвитку мовлення дітей третього року життя.
27. Розкрийте особливості методики ознайомлення дітей різних вікових груп з правилами пожежної безпеки.
28. Розкрийте особливості засвоєння дітьми дошкільного віку віршованих творів та прийоми заучування віршів.
29. Визначте специфіку роботи, спрямованої на вивчення малих фольклорних жанрів, на заняттях з розвитку мовлення дітей дошкільного віку.

30. Проаналізувати специфіку розглядання художніх картин як одного з методів розвитку мовлення дітей дошкільного віку.
31. Сплануйте заняття «Український національний одяг» для дітей II молодшої та старшої групи. Визначте особливості методичного супроводу заняття в обох вікових групах (у контексті порівняння).
32. Складіть план-схему мовленнєвого заняття на тему: «Розповідання казки (на вибір студента)». Умова: під час розповідання казки імітувати голоси тварин, що згадуються в ній. Визначте вікову групу. Доберіть на заняття твори художньої літератури природничої тематики про тварин.
33. Складіть план-конспект заняття із ознайомлення з правилами пожежної безпеки. За програмою «Дитина» доберіть твори художньої літератури до заняття такого виду.
34. Складіть план-конспект заняття з навчання грамоти, одним із завдань якого є підготовка руки дитини до письма. За програмою «Дитина» доберіть дидактичні ігри чи вправи, що можна використати в ході такого заняття.
35. Складіть план-конспект заняття з розвитку мовлення для I молодшої групи з використанням дидактичних вправ «Назви предмет», «Вгадай по голосу».
36. Складіть план-конспект заняття для середньої групи на тему «Переказ української народної казки «Рукавичка».

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Методика розвитку мовлення і навчання елементів грамоти»

Разом: 90 год, лекції –26 год, практичні заняття –16 год, семінарські заняття – 14 год.,

модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 26 год.

Модулі	Змістовий модуль 1.				Змістовий модуль 2.					
Назва модуля	Загальні основи методики розвитку мовлення				Робота з ознайомлення дітей з новим соціальним досвідом і лексичним матеріалом					
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Теми лекцій	Особливості і завдання формування комунікативно-мовленнєвих умінь і навичок.	Форми роботи з розвитку мовлення в ЗДО	Методи і прийоми формування мовленнєвого спілкування дітей передшкільного віку.	Методика розвитку словника.	Методика роботи з дидактичними картинками	Ознайомлення дітей з правилами дорожнього руху і пожежної безпеки.	Методика художнього читання і розповідання			
Теми семінарських занять			Методи і прийоми розвитку мовлення у дітей дошкільного віку.	Загальні особливості мовлення дітей передшкільного віку.				Методика виховання звукової культури мовлення		Робота з формування умінь і навичок мовленнєвого спілкування
Теми практичних занять	Особливості формування комунікативно-мовленнєвих умінь і навичок дітей передшкільного віку.			Особливості проведення занять в різних вікових групах.					Методика формування граматичної будови мови	

Самостійна робота	12 б.							12 б.					
Поточний контроль	Модульна контрольна робота 1.							Модульна контрольна робота 2.					
Модулі	Змістовий модуль 3.							Змістовий модуль 4					
Назва модуля	Робота з формування досвіду творчої діяльності в розвитку мовленнєвих здібностей дітей і навчання грамоти							Теорія і методика розвитку мовлення дітей у ранньому віці в навчально-мовленнєвій та художньо-мовленнєвій діяльності					
Лекції	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Теми лекцій	Теоретичні засади формування художньо-мовленнєвої діяльності дітей.	Куточок книги в закладі дошкільної освіти.	Види театру, літературні ранки, розваги в роботі з дітьми передшкільного віку.					Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на раннього дитинства. Індивідуальні особливості дітей в мовленнєвій діяльності.	Розвиток мовлення у дітей першого та другого року життя	Розвиток мовлення у дітей третього року життя.			
Теми семінарських занять			Робота з формування досвіду творчої діяльності в розвитку мовленнєвих здібностей дітей.	Спільна робота закладу дошкільної освіти та сім'ї з розвитку мови та навчання							Методика розвитку зв'язного мовлення у дітей раннього віку.		

Теми практичних занять					Планування та облік роботи з розвитку мовлення навчання грамоти.	Зміст, завдання та значення навчання грамоти дітей передшкільного віку.	Прийоми навчання читання.						Методика роботи з поетичними творами в ЗДО.	Ярмарок художніх творів для малят.
Самостійна робота	15 б.							15 б.						
Поточний контроль	Модульна контрольна робота 1.							Модульна контрольна робота 2.						
Підсумковий контроль	Іспит													

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Богуш, А.М. Розвиток образного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами поетичного гумору [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А.М.Богуш, І.Попова. - К.: Слово, 2017. - 200 с.
2. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах [Текст]: підручник / А.М.Богуш, Н.В.Гавриш. - 2-ге вид. доп. - К.: Слово, 2018. - 704 с.
3. Богуш, А.М. Перші кроки грамоти: передшкільний вік [Текст]: навч. посіб. / А.М.Богуш, Н.В.Маліновська. - К. : Слово, 2018. - 424 с.
4. Базовий компонент дошкільної освіти [Текст] / [наук. керівн.: А.М.Богуш, дійсний член НАПН України, проф. д-р пед. наук; авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П. та ін.] - К.: Видавництво, 2017. – 26 с.

Додаткова:

1. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія [Текст]: навч. посіб. для студ. вищих навч. педагог. закл. / упоряд.: А.М. Богуш част. 1 та 2. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2017.
2. Богуш А.М. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі [Текст]: підручник / А.М.Богуш, Н.В.Гавриш. - К.: Слово, 2019. - 408 с.
3. Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти [Текст] / Алла Михайлівна Богуш. – Одеса: Ярослав, 2020
4. Богуш, А.М. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах [Текст]: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А.М.Богуш, Н.Гавриш. - 3-ге вид. перероб. та доп. - К.: Слово, 2018. – 302 с.
5. Богуш, А.М. Мовленнєво-ігрова діяльність: мовленнєві ігри, ситуації, вправи [Текст]: навч. посіб. / А.М.Богуш, Н.І.Луцан. - 2-ге вид. доп. - К. : Слово, 2017. - 304 с.
6. Гавриш Н.В. Розвиток зв'язного мовлення дошкільників [Текст] / Н.В. Гавриш – К.: Видавничий дім «Шкільний світ», 2006.
7. Дитина. Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років [Текст] / [наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк, К.І. Волинець]. - К., 2015.
8. Ігрова діяльність в дошкільній освіті п'ятирічних дітей [Текст]: навч.-метод. посіб. / [за заг. Ред. проф. Кудикіної Н.В.] – К.: Київ ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 250 с.: іл.
9. Кудикіна Н.В. Теоретико-методичні засади організації ігрової діяльності дітей [Текст] / Надія Василівна Кудикіна // Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: навч.-метод. посіб. / за ред. Г.С.Тарасенко. – К. : ВД «Слово», 2010. – С. 11-25.
10. Лихолєтова В.К. Шляхи формування зв'язного мовлення в дітей дошкільного віку [Текст] / В.К. Лихолєтова - Луцьк, ВДУ, 2007.
11. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» [Текст] / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк; наук. ред. Г.В.Беленька ;

- авт. кол.: Г.В.Беленька, О.Л.Богініч, В.М.Вертугіна та ін. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 352с.
12. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» [Текст] / Білан О.І., Возна Л.М., Максименко О.Л., Овчаренко Л.Р., Руханська Л.С., Самсін В.Р. – Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 264с.
 13. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» [Текст] / О.О.Андрієтті, О.П.Голубович, О.П.Долинна, Т.В.Дяченко, Т.О.Піроженко та ін. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 104с.
 14. Товкач І.Є. Усвідомлення старшими дошкільниками мовлення [Текст] / Ірина Євгенівна Товкач // Актуальні проблеми психології: у 12 тт.: [зб.наук.праць Ін-ту психології ім. Г.С.Костюка НАПН України] / за ред. проф. С.Д.Максименка. – Т.4.- Вип.6. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – С. 213-225.
 15. Тур Л.В. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільників [Текст] – Х.: ВГ «Основа», 2016. – 160с.: табл. – (Серія «ДНЗ. Вихователю»).
 16. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.dnrb.gov.ua/ - Заголовок з екрана.
 17. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/> - Заголовок з екрана